

Tulevaisuuden Röllimetsä asukkaiden ideoimana

Virpi Luotolampi g31206

Leila Veijola g31508

Opinnäytetyö, kevät, 2018

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK) + diakoni 210op/

Oulun toimipiste

Tiivistelmä

Luotolampi Virpi, Veijola Leila. Tulevaisuuden Röllumetsä asukkaiden ideoimana. Oulu 2018, 40 sivua, 1 liite. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Oulun toimipiste, sosiaalialan koulutusohjelma, sosionomi (AMK) + diakoni.

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tietoa, mikä kertoi asukkaiden toiveet Oulun Rajakylän alueen Röllumetsän suhteen ympäristön hyvinvoinnin edistämisen kontekstista. Se kartoittaa miten osallistuva kehittäminen voi näkyä suunnittelussa, lisäten asukkaiden vaikuttamismahdollisuuksia ja hyvinvointia. Opinnäytetyömme liittyi osana ITU2- hankkeeseen (Inklusiivisella/osallistavalla toimintamallilla uutta) Oulun Rajakylässä.

Haastattelun tuloksista oli selkeästi koottavissa tietoa, mitä asukkaat haluavat Röllumetsän alueelle tehdä. Röllumetsä koetaan tärkeänä luontoalueena. Vaikka alue on pieni, siitä saadaan luonnonläheisyytenä voimaannuttavia tuntemuksia. Kaikkien osalta tärkeäksi nousi ajatus, että metsää ei saa kaataa pois ja alueelle ei saa rakentaa asuintaloja. Alueen suunnittelusta ja osallistuvasta budjetoinnista oltiin kiinnostuneita. Niiden avulla voidaan toteuttaa yhteisöllisyyttä. Metsäalue haluttiin kokonaisuudessaan säilyttää kaikkien käytettävissä.

Inklusiivisella toimintamallilla oli mahdollisuudet vaikuttaa ihmisten elämään monella eri osa-alueella. Kun pääsee itse vaikuttamaan omaan asuinympäristöönsä, mm. ideoimalla ja toteuttamalla sitä, mahdollistaa se osallisuuden ja voi ehkäistä syrjäytymistä. Nämä ovat toimintamalleja mihin eivät vaikuta asukkaiden varallisuus ja sosiaalinen asema. Tässä on mahdollisuus luoda yhteistyötä niin asukkaiden, päättäjien, yrittäjien kuin III – sektorin välille.

Seurakunta edusti opinnäytetyössämme III –sektoria. Kirkko 2020 selonteossaan kerrotaan yhteiskunnassa tapahtuvista rakennemuutoksista. Siinä korostetaan monialaista yhteistyötä eri toimijoiden välillä ja rohkaistaan ihmisiä välittämään lähimmäisistä ja luomakunnasta. Nämä arvot korostuvat ITU2 – hankkeessa, haastattelun tuloksissa ja opinnäytetyössämme.

Avainsanat: osallisuus, kehittäminen, osallistava, budjetointi, suunnittelu, hyvinvointi, julkiset palvelut, palvelumuotoilu, asiakaslähtöisyys, käyttäjälähtöisyys, yhteisöllisyys, yhteiskuntasuunnittelu, aluesuunnittelu, inkluusio, ryhmähaastattelu

Abstract

Luotolampi Virpi, Veijola Leila. The future's Röllimetsä as inspired by the citizens of Rajakylä. Oulu 2018, 40 pages, 1 appendix. Diaconia University of Applied Sciences. Bachelor's Degree Programme in Social Services, Diaconal Work

The purpose of this thesis was to study how the citizens of Rajakylä, a neighbourhood in the north of the city of Oulu, Finland, would like to change the Röllimetsä, a small forest area in Rajakylä, to

enhance its positive impact on the citizens. The thesis will also study how inclusive planning can be used in the planning the future Röllimetsä by simultaneously improving the citizens' possibility to influence their environment and enhance their own wellbeing. The thesis is a part of the ITU2 project carried out in Rajakylä, Oulu.

From the results of the survey, it was apparent that the citizens of Rajakylä had clear ideas for the future Röllimetsä. The citizens regarded the Röllimetsä as an important nature area and despite its small size, the Röllimetsä is seen as a nature area contributing empowering feelings. Most of the citizens considered it important that the forest should not be logged and no houses should be built as a replacement for the Röllimetsä. The citizens showed interest in planning and partaking in the budgeting, which could enhance the community spirit. The survey results show that the citizens want the Röllimetsä to remain as a forest area usable for everyone.

Including the citizens into the decision-making process can influence their lives in many ways. Being able to influence their residential environment by attributing ideas and then putting these ideas into practice could enhance the citizens' sense of belonging, and prevent their exclusion from society. The social status of the citizens and their wealth would not be a restrictive factor in involvement of the citizens. The involvement of the citizens is to be regarded as an opportunity to establish collaboration between the citizens, decision-makers, entrepreneurs and the third sector.

The third sector was represented in the study by the parish of Oulu. The church addresses the structural changes of society in its 2020 report. The report highlights the collaboration between various operators and encourages people to care about their neighbours and the creation. These values are emphasized in the ITU2 project, in the results of the interviews and in the present study.

Keywords: partaking, development, budgeting, planning, wellbeing, inclusive planning, communality, community planning, environmental planning, group interview

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 OSALLISUUS KEHITTÄMISESSÄ	6
2.1 Osallistuva kehittäminen	6
2.2 Osallistuva budjetointi	9
2.3 Yhteisöllisyys	10
3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	12
3.1 Tutkimusmenetelmät	12
3.2 Haastattelun tukirunko	14
3.3 Laadullinen tutkimus fokusryhmähaastattelu	14
4 OSALLISTUVA KEHITTÄMINEN YMPÄRISTÖHYVINVOINNIN EDISTÄMISEN KONTEKSTISTA	16
4.1 Millaista hyvinvointia ympäristö tuo asukkaille, kun he osallistuvat kehittämiseen	17
4.2 Kuvaus tapahtuman suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista	19
4.3 Eettisyys	20
4.4 Prosessin kuluessa syntyneet muut havainnot ja ideat	21
4.5 Tutkimustulosten analysointi	23
5 MILLAISEKSI ASUKKAAT RÖLLIMETSÄN IDEOIVAT	25
5.1 Miksi jotain tulisi tehdä	25
5.2 Mitä Röllimetsälle tulisi tehdä	26
5.3 Miten tämä tulisi tehdä	28
5.4 Perusteltuja ehdotuksia tai jatkotutkimuksia kehittämishankkeeksi	30
6 ARVIOINTI	31
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	32
8 POHDINTA	34
LÄHTEET	38
LIITTEET	40
Liite 1 Tutkimuslupa	40

1 JOHDANTO

Röllimetsä on pieni puistoalue keskeisellä paikalla Oulun Rajakylässä, ostoskeskuksen ja kerrostaloalueen läheisyydessä. Nimen alkuperästä ei ole tarkempaa tietoa. Asukkaat kertoivat, että aluetta on kutsuttu tällä nimellä jo vuosikymmeniä.

Opinnäytetyön tarkoitus oli kysyä asukkaiden mielipidettä ja osallistumismahdollisuutta alueen kehittämiseen, sekä lisätä vaikutusmahdollisuuksia inklusiivisen toimintamallin mukaan. Young (2000) mukaan osallisuus (Inclusive) kutsuu ja nostaa esiin ihmisen syrjäytymisestä (exclusion), perusoikeuksista ja poliittisista oikeuksista. (Young 2000, 6-7.) Opinnäytetyön tavoite oli selvittää millaiseksi asukkaat ideoivat Röllimetsän ja mitä he itse olisivat valmiita tekemään. Kartoitimme myös asukkaiden kokemuksia hyvästä asuinympäristöstä ja siitä millaiseksi he sen kokevat. Voisiko ympäristö lisätä hyvinvointia ja tässä tapauksessa yhdessä ideointi yhteisöllisyyttä ja vaikuttamisen mahdollisuutta. Tässä vuorottelevat inclusive ja exclusion.

Tutkimusongelmana opinnäytetyössämme on osallistuva kehittäminen ympäristö hyvinvoinnin edistämisen kontekstista Röllimetsässä. Röllimetsä sijaitsee keskeisellä paikalla Rajakylässä, ostoskeskuksen ja kerrostaloalueen keskellä.

Tutkimuskysymyksenä: Millainen on tulevaisuuden Röllimetsä asukkaiden ideoimana?

Opinnäytetyömme liittyy ITU2 -hankkeeseen (Inklusiiviselle/osallistavalla toimintamallilla uutta) Oulun Rajakylän alueella. ITU- esiselvityshanke toteutettiin ajalla 2016 – 2017 Oulun Rajakylän kaupunginosassa, jonka palveluverkossa tapahtuu lähiaikoina muutoksia. (Määttä, Vuokila-Oikkonen, Siira & Kalliorinne, 2017. INKLUSIIVISELLÄ TOIMINTAMALLILLA UUTTA, ITU esiselvityshanke). ITU2 on 3-vuotinen jatkohanke vuosille 2017 – 2020.

Hankkeet ovat ESR rahoitteisia. ITU2 hankkeessa on mukana Oulun kaupunki, Diakonia-ammattikorkeakoulu ja Oulun Diakonissalaitos. Kumppaneina Tuiran seurakunta ja Rajakylä yhdistys ry (Määttä, Vuokila-Oikkonen, Siira & Kalliorinne 2017, 69.)

2 OSALLISUUS KEHITTÄMISESSÄ

Tässä osiossa nousevat esille ne käsitteet, joilla voidaan määritellä tämän opinnäytetyön aihepiiriä. Osallisuus on yksi tulevaisuuden toimintamuodoista mietittäessä ihmisten mahdollisuutta olla vaikuttamassa omaan elämäänsä. Aktiivisuuteen kannustavassa palvelumallissa voidaan parhaillaan ehkäistä syrjäytymistä, lisätä yhteisöllisyyttä ja edistää hyvinvointia (Määttä ym. 2017, 4.) Osallisuuden kanssa yhdessä käsitellään myös osallistuvaa budjetointia, mikä antaa mahdollisuuden vaikuttaa taloudellisten resurssien määrittelemiseen omalla alueella.

Yhteisöllisyys tulee esille niin ITU – esiselvityshankkeessa, kuin Elisa Prepulan kirjassa Yhteisöllisyys taloyhtiön voimavaran tai Kirkko 2020, Suomen evankelis – luterilaisen kirkon tulevaisuudenselonteossa. Niissä kaikissa yhteisöllisyys nähdään tulevaisuuden voimavarana. Ylhäältä alas ohjautuvan toimintatavan aika alkaa olla ohi ja kaikkia osapuolia tulisi yhdistää asukaslähtöisyys.

2.1 Osallistuva kehittäminen

Tutkimusongelmana opinnäytetyössämme on osallistuva kehittäminen ympäristö hyvinvoinnin edistämisen kontekstista ja tällä kohdalla Rajakylän alueella sijaitseva ns. Röllimetsä.

Tutkimuskysymyksenä: Millainen on tulevaisuuden Röllimetsä asukkaiden ideoimana? Lisätä yhteisöllisyyttä eri toimijoiden välillä; asukkaat, III – sektori, (seurakunta) yrittäjä ja ITU2- hanke.

Opinnäytetyömme on osana ympäristön hyvinvoinnin edistämisen kontekstia ja osallistuvaa kehittämistä ITU-hankkeeseen Oulun Rajakylän alueella. ITU2 - hankkeen taustalla on Oulun Diakonissalaitoksen Säätiön (ODL) ja Diakonia- Ammattikorkeakoulu Oy:n (DIAK) esiselvityshanke, jossa on selvitetty inklusiivisen (osallistuvan) toimintatavan mahdollisuuksia ja kartoitettu Rajakylän asukkaiden palvelutarpeita. Selvityksen perusteella näitä on selvitetty

myös ITU (INKLUVIIVISELLA TOIMINTAMALLILLA UUTTA) hankkeella jo ensimmäisessä selvitysosiossa. Siinä keskiössä on asukkaat ja kansalaisyhteiskunnan voimat yhdistävä ja aktiivisuuteen kannustava palvelumalli, minkä tavoitteena on syrjäytymisen ehkäisy, kuntalaisten mahdollisuus omaehtoiselle hyvinvoinnin edistämiseksi ja yhteisöllisyydelle (Määttä ym. 2017, 4.)

Osallistumismuotoina voi olla mm. että ennen päätöksentekoa selvitetään asukkaiden, järjestöjen ja muiden, esim. III – sektorin, mielipiteitä päätettävistä asioista. Tuetaan näiden oma-aloitteista toimintaa, järjestää mahdollisuus osallistua kunnan talouden suunnitteluun järjestämällä mm. erilaisia kuulemis- ja keskustelutilaisuuksia. Toteutetaan yhtenäistä suunnittelua asukkaiden kanssa ja kuulla eri järjestöjä ja yrittäjiä sekä otetaan niitä mukaan suunnitteluun.

Samalla missä kuullaan aikuisia, monet päätökset koskettavat kaikkia ikäryhmiä. Siksi on tärkeää saada kuuluville lasten ja nuorten ääni. Nuorisotutkimuslehden 1/2012 pääartikkelissa on kirjoitus, missä todetaan miten osallistuminen nuorten (ja lasten) kohdalla ymmärretään, kun se perinteisesti on rajoittunut rakenteisiin ja instituutioihin, poliittiseksi ratkaisumalliksi. Miten nuorten ääni voitaisiin saada kuuluville juuri yhteisöllisyyden osalta ja mitä se merkitsee Röllimetsän suunnitteluun osallistumisesta. Nuoret ja lapset tulisi kohdata heille luontevassa ympäristössä esim. koulussa tai kerhoissa, jotta saadaan selville heidän mielipiteitä, ajatuksia ja ideoita. Lapset ja nuoret eivät välttämättä saavu niihin tilaisuuksiin mihin aikuiset kokoontuvat.

Päivi Vuokila-Oikkonen toteaa Osallisuus ja yhteisöllisyys – analyysi ja synteesi Diakin opiskelijoiden osallistumisesta päätöksen tekoon pitäisi tehdä entistä helpompaa ja sen tulisi parantaa yritysten toimintaympäristöä ja ihmisten vaikuttamisen mahdollisuuksia. Siinä tarvitaan avointa vuorovaikutusta ja asioiden valmistelua Vuokila-Oikkosen mielestä. Edelleen hän viittaa, jotta paikalliset asukkaat pystyisivät näkemään asioiden hyödyn omalla kohdallaan, tarvitaan jo asioiden valmisteluvaiheessa avointa vuorovaikutusta.

Opinnäytetyössämme halusimme antaa asukkaille mahdollisuuden lähteä ideoimaan Röllimetsää heidän omasta näkökulmastaan. Kerroimme heille, että

me emme voi taata miten asiat etenevät, mutta näitä asioita on nostettu jo esille ITU2 – esiselvityshankkeessa. Se miten nämä toteutetaan Rajakylässä, on vielä suunnitteluvaiheessa (Vuokila-Oikkonen 2017.)

ITU2 hankkeessa hyödynnetään "Green care" ajattelua ja edistetään kohdealueen puistojen ja muun luonnon kestäväää virkistyskäyttöä. (Euroopan sosiaalirahasto, 2014).

Creen Care ajattelussa on tavoitteena luonnonelementein lisätä ihmisten hyvinvointia. Vaikka tämä ajattelu perinteisesti liittyy maaseudulle, niin voidaan sitä käyttää myös kaupunkiympäristössä, kirjoitetaan Creen Care Finlandin sivustoilla (Creen Care Finland).

ITU2 -hankkeessa kehittäminen on prosessi, jossa hyvistä käytänteistä kerrotaan ja tietoa jaetaan seminaarien, dokumenttien ja vertailukehittämisen (bechmarkingin) avulla. Kehittämisen menetelmät valitaan niin, että ne tukevat osallisuutta ja muutosta (Määttä ym. 2017, 69.)

Osallisuuden kohdalla on aiheellista miettiä, millaisena se näyttäytyy yhteisöön kuulumisen kautta. Tästä Päivi Thitz on kirjoittanut kirjassaan Seurakunta Osallisuuden yhteisönä, sisälle yhteisöön ottamisesta, sen ulkopuolelle jäämisestä kuin yhteyden saamista yhteisöön. Hän kirjoittaa miten Euroopan Unionin ohjelmakielessä kansalaisten yhteiskunnalliseen toimintaan mukaan ottamisella ja aktivoimisella voidaan osallisuus nähdä mukaan ottamisen politiikkana. Tässä yhteydessä käytettynä politiikka liitetään sosiaalipolitiikkaan (mikä voi pitää sisällään turvallisuuden, elintason, yhteiskunna, viihtyisyys jne). (Thitz 2017, 28.)

Edelleen Thitz kirjoittaa yhteisöllisyyden muutoksesta, missä uudessa yhteisöllisyydessä korostuvat yksilölliset tarpeet, kun ne ennen korostivat paikallisuutta ja jatkuvuutta. Hänen mielestään erilaiset sosiaaliset verkostot mediassa ovat tuoneet suuren muutoksen yhteisöllisyyteen. Sekä kirkko, että järjestöt elävät tässä uudella kentällä. Kirkko järjestöjä enemmän, koska kirkko elää myös rakennemuutosta. Tämä laittaa haasteita seurakunnille kohdata ihmisiä, jos seurakuntia ollaan liittämässä isompiin yksiköihin. Seurakunnan muutos kohdata ihmisiä elää murroksessa. Thitz kirjoittaa kirjassaan miten perinteinen työntekijämalli diakoniatyössä ei tavoita läheskään kaikkia yksinäisyyttä ja ulkopuolisuutta kokevia. Tämä viittaa siihen ulkopuolelle

jäämisen tunteeseen, mistä aiemmin kirjoitettiin (Thitz 2017, 78.) Tiivis yhteistyö ja vuorovaikutus eri osapuolien välillä (seurakunta, projektit, kaupunki, sosiaalityö, työvoimatoiminta jne.) voi auttaa tässä kohtaamisen ongelmassa. Voidaan löytää uusia kohtaamisen tapoja ja ideoita yhdessä miettien ja ammattitaitoa jakaen.

2.2 Osallistuva budjetointi

Käsitteenä osallistuva budjetointi on Suomessa vielä jokseenkin uusi. Se on lähtöisin Porto Alegressa 1989, Brasiliasta, mutta sitä on käytetty ja kehitelty ympäri Eurooppaa, mm. Puolassa, Ruotsissa ja Isossa-Britanniassa. Suomessa osallistuvaa budjetointia on kokeiltu Tampereen Oma Tesoma hankkeessa 2013–2016 ja Espoon Suvelan asukaspuiston lähiöohjelmassa 2015 (Määttä ym. 2017, 24-25.)

Osallistuvassa budjetoinnissa on tarkoituksena yhdistää demokratia ja talous, niin että asukkailla on mahdollisuus olla sitä suunnittelemassa ja päättämässä varojen käytöstä. Siitä on saatu hyviä ja kannustavia kokemuksia. Asukkailla sadun kyselyn ja tiedon perusteella voidaan kohdentaa verovaroja niihin kohteisiin mitkä asukkaat kokevat tärkeäksi. Tämä voi lisätä asukkaiden aktiivisuutta ja kuulluksi tulemisen kokemuksen, oman arvon tuntemusta ja luottamusta demokratiaa kohtaan. Sillä pyritään pois ylhäältä ohjaamiseen (Kuntaliitto 2017.)

Oulasvirran mukaan kuntalaiset tahtovat vaikuttaa niihin merkittäviin päätöksiin, joita budjetoinnissa tehdään. Kuntalaisten osallistumismahdollisuuksien kasvattamisen hän näkee yhtenä uutena suuntana (Oulasvirta & Aronen 2012, 3.) Osallistavassa budjetoinnissa vuorovaikutus myös muiden sidosryhmien, kuten kuntalaisten ja palvelujen käyttäjien kanssa vahvistaa kuntademokratiaa (Oulasvirta & Aronen 2012, 25.)

Osallistuvan budjetoinnin kokeilu on ITU2-hankkeen yksi toimenpide päästä tavoitteeseen asukkaiden osallisuuden lisäämiseen (Määttä ym. 2017, 63–69)

2.3 Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyyttä käsitteenä voidaan käyttää eri tavalla eri tutkimuksissa ja opinnäytetöissä. Se on kuitenkin aina sidoksissa johonkin paikkaan, alueeseen, projektiin tai hankkeeseen liittyvänä tutkimuksena. Miten osallisuus on sitten synteisissä osattomuuteen, ulkopuolisuuden tunteeseen tai syrjäytymiseen. Ovatko nämä kaikki verrannollisia keskenään? Tätä emme tässä opinnäytetyössä tule laajemmin käsittelemään.

Yhteisöllisyyttä voimavarana on käsitelty useissa opinnäytetöissä ja mm. - Prepula, Elisa. Yhteisöllisyys taloyhtiön voimavarana. Prepula on tutkinut yhteisöllisyyttä Helsingin Laajasalossa 1970 – luvulla rakennetussa taloyhtiössä, missä on samankaltaisuutta Oulun Rajakylän asuinalueen kohdalla. Hän kirjoittaa yhteisöllisyydestä ja sosiaalisesta pääomasta sekä näiden keskinäisestä suhteesta vastavuoroisuuteen viranomaisten ja asukkaiden välille. Hänen opinnäytetyössään nousi esille se, että yhteisöllisyys kasvaa vuorovaikutuksen avulla, mikä vaikuttaa myös osallisuuteen ja sen tunteeseen. Yhteisöllisyyden verkostorakenne heijastuu terveyteen ja hyvinvointiin ja sen on todettu lisäävän me- henkeä ja vastavuoroisuutta kuvattuna tässä asuntoyhtiön näkökulmasta. (Prepula, 2010, 8.)

Kirkko 2020, Suomen evankelis – luterilaisen kirkon tulevaisuudenselonteossa kerrotaan yhteiskuntarakenteiden muutoksesta ja pohditaan niiden vaikutusta tulevaisuuteen. Selonteossa on myös perehdytty yhteiskunnan peruspalveluissa tapahtuviin muutoksiin, mikä voi johtaa eriarvoisuuteen. Hyvä yhteiskunta huolehtii kaikista ja erityisesti heikoimmassa asemassa olevista. Selonteossa tulee esille, miten järjestöt, yhteisöt, ja yksityiset palvelujen tuottajat täydentävät kunnallisia palveluja tulevaisuudessa. Kirkko voi olla mukana tässä palvelujen tuottamisessa. Avun antaminen on monimuotoista ihmisten kaikilla osa-alueilla. Diakoniolla on auttamiseen vahvat perinteet. Tulevaisuudessa diakoniatyön tulee etsiä uusia toimintamuotoja ja kehittymisen mahdollisuuksia, selonteossa painotetaan. Tästä muodostuu verkostoyhteistyötä ja yhteisöllisyyttä kaikkien

osapuolien ja asukkaiden välille. Tätä yhteisöllisyyttä ollaan etsimässä Rajakylässä palvelurakenteiden muuttuessa (Kirkko 2020.)

Lain kautta kuntalaisille on taattu vaikuttamisen mahdollisuus. Kuntalain (L 410/2015) 22§ mukaan on taattava kunnan asukkaille ja palvelujen käyttäjille edellytykset vaikuttaa ja osallistua kunnan toimintaan. Ja vaikka kunta voi vapaasti päättää miten se velvollisuutensa toteuttaa käytännössä, on valtuuston pidettävä tästä huolta.

L 410/2015: 22 §

Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet

Kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista.

Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti:

- 1) järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä kuntalaisraateja;
- 2) selvittämällä asukkaiden mielipiteitä ennen päätöksentekoa;
- 3) valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia kunnan toimielimiin;
- 4) järjestämällä mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun;
- 5) suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa;
- 6) tukemalla asukkaiden, järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua (L 410/2015. 22 §.)

Sosiaalisen kuntoutuksen näkökulmia ja mahdollisuuksia kirjassa Elsa Keskitalo ja Päivi Vuokila-Oikkonen käsittelevät voimavaralähtöistä yhteisökehittämistä. He kirjoittavat, miten voimavaralähtöisessä ajattelussa huomioidaan ihmiset myös heidän ympäristössään. Toisaalta voimavaralähtöisyys ja voimavaroja voi löytyä siis myös asukasyhdistyksistä, yrityksistä, järjestöistä, naapurustoissa jne. Nämä voimavaralähtöiset toimintatavat lisäävät myös yhteisöllisyyttä. Tätä mahdollisuutta voidaan käyttää Röllimetsän suunnittelussa. Toiminta on paljon muutakin kuin konkreettisia rakenteita tai pelkkää ympäristön suunnitelmaa. Siellä on mahdollisuus luoda ja kokea yhteisöllisyyttä voimavaralähtöisesti (Keskitalo & Vuokila-Oikkonen, vuosi, 88.)

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.

Käytimme tiedonhankkimismenetelmänä ryhmähaastattelua. Tällä halusimme varmistaa osallistuvan kehittämisen periaatteen, mikä on keskeisen osa tässä opinnäytetyössä. Johanna Ruusuvooren ja Liisa Tiittulan toimittamassa kirjassa Haastattelu tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus (2005, 227) Anu Valtonen kirjoittaa siitä miten sosioekonominen asema voi vaikuttaa haastattelun tulokseen. Hän puoltaa ryhmähaastattelua, koska haastateltavat voivat kokea ryhmässä yhteyttä (kollektiivisuus) toisiinsa ja tilanne voi olla vapauttavampi kuin yksilöhaastattelut. Tutkimushaastattelut tehtiin nauhoittamalla, litteroimalla nauhoitus ja analysoimalla teksti. Haastattelun roolitalanteissa meille oli tärkeää saada tietoa mitä haastateltavilla oli. Tällä tiedolla pystyimme selvittämään opinnäytetyömme tutkimusongelmaa ja tutkimuskysymyksiä, sekä vastaamaan ITU2 – hankkeen tarpeeseen (Valtonen 2005, 227.)

3.1 Tutkimusmenetelmät

Tutkimus on tehty laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena, missä pyritään ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä, eli sitä millaiseksi asukkaat ideoisivat Röllimetsän ja mitä he ajattelevat luonnosta, osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuudesta omassa asuinympäristössään. Tutkimuksessa pyritään hypoteesittomuuteen, toisaalta siinä voi vaikuttavat tekijöiden työhypoteesit.

Tutkimuksen tekeminen aloitettiin ITU -hankkeen Diakonia ammattikorkeakoulun yhteyshenkilön Päivi Vuokila-Oikkosen tiedoilla ja materiaalilla ITU -hankkeesta. Lisää teoriatietoa haettiin informaation ohjeita seuraamalla sekä erilaisia aiheeseen liittyviä artikkeleita, kirjoja ja opinnäytetöitä lukemalla.

Mietimme erilaisia keinoja tiedonkeruussa. Suunnittelimme ryhmähaastattelua (Ryhmähaastattelu/ group interview) ja opiskelijoiden oppiminen hankkeessa haastattelu tarkentui Fokusryhmä haastatteluksi.

Osallistuvien menetelmien tavoite on osallistujien voimaantumiseen ja valtaistumiseen, toiminnan parantamisen lisäksi yhteisöllisyys.

Haastattelu tuottaa tuloksen, mitä ympäristö merkitsee asukkaille ja millaisena alueena he kokevat Röllimetsän. Tulisiko Röllimetsää muuttaa ja mitä asukkaat olisivat valmiit itse tekemään, ja miten he kokevat osallistuvan budjetoinnin.

Keskitalon mukaan osallistavat menetelmät sisältävät kehittämisen- ja tutkimuksellisen näkökulman. (Keskitalo 2015, 191). Tämän mukaan toimimme tehdessämme opinnäytetyötä.

3.2 Haastattelun tukirunko.

Millainen on tulevaisuuden Röllimetsä asukkaiden ideoimana?

Ympäristö hyvinvoinnin edistämisen kontekstista.

KYSYMYKSET

Mitä ympäristö merkitsee sinulle?

Millaisena alueena koet Röllimetsän?

Tulisiko Röllimetsää mielestäsi uudistaa?

Tulisiko sille tehdä jotain?

Miten muuttaisitte aluetta, miten panostaisitte siihen, mitä olisit valmis tekemään?

3.3 Laadullinen tutkimus fokusryhmähaastattelu

Menetelmänä käytetään kirjallisuuskatsausta, valokuvausta ja Focus ryhmä haastattelua.

Ryhmähaastattelu on tiedonkeruu metodi, jossa tietyksi ajaksi kutsuttu ihmisjoukko keskustelee fokusoidusti tietyistä aiheista. Ryhmän vetäjän eli moderaattorin tai fasilitaattorin (ohjaaja joka pyrkii ryhmätilanteen ohjaamiseen neutraalisti) läsnäolo ja rooli ovat keskeisiä. Ryhmän vetäjä tekee kysymyksiä vuorotellen kaikille osallistujille, joten vuorovaikutus painottuu ryhmän vetäjän ja osallistujan välille. Vuorovaikutus kontrolli on vetäjällä eikä hän rohkaise osallistujia keskustelemaan keskenään teemasta, kuten ryhmäkeskustelussa (fokus group) vetäjä rohkaisee ja kannustaa ihmisiä keskustelemaan aiheesta keskenään (Valtonen 2009, 223–224.)

Pietilän mukaan ryhmäkeskusteluja voidaan käyttää myös yhdessä yksilöhaastattelujen kanssa. Eri tieteenalojen aineistonkeruumenetelmänä ryhmähaastatteluja (eng. Group interview) on käytetty jo 1930-luvulla. Myös nimitystä fokus group nimitystä on alettu käyttää ryhmähaastattelun ohella.

Suomenkieliseen muotoon sana kääntynyt muotoon fokusryhmä, jota myös me käytämme. Ryhmädynamiikka tekee fokusryhmä haastattelusta meille hyvän muodon, jolloin saamme asukkaat innostumaan ja ideoimaan Röllimetsän aluetta (Pietilä 2017, 111–112.)

4 OSALLISTUVA KEHITTÄMINEN YMPÄRISTÖHYVINVOINNIN EDISTÄMISEN KONTEKSTISTA.

Monet Suomalaiset lähiöt ovat syntyneet suuren maaltamuuton yhteydessä 1970 – luvulla. Näissä lähiöissä ei asukas useastikaan ollut keskiössä. Rakennuslehden pitkässä artikkelissa Seppo Mölsä kirjoittaa, miten Suomessa syntyi tuona aikana aluerakentamissopimuksia. Siinä suunniteltiin talot yhtenä kokonaisuutena kunnallistekniikkaan ja omaan tuotantotekniikkaan sopiviksi. Asukkaiden mielipiteitä ei paljon ehditty kartoittamaan, sen verran nopeaa täytyi rakentamisen olla. Ympäristöhyvinvoinnin merkityksestä ei silloin osattu puhua, vaikka suurin osa muuttajista tuli maalta, luontoympäristöstä. Nyt näitä lähiöitä ollaan uudistamassa asukaslähtöisesti, tästä esimerkkinä mm. Oulun Hiukkavaara ja Rajakylä. Nykyaikainen suunnittelu voi yhdistää niin sosiaali- kuin ympäristöpolitiikankin.

Haastattelu muotoon (ryhmä Focus haastattelu) tutustuimme etukäteen kirjallisen materiaalin ja internettistä löytyvän materiaalin perusteella. Eettisyydessä kävimme läpi asukkaiden tasavertaista kohtaamista ja tutkimustulosten luotettavuutta.

Haastattelun yhteydessä mieleemme nousi asukkaiden vastausten perusteella ja luetun materiaalin yhdistämissä erilaisia ajatuksia hyväosaisuudesta suhteessa huono-osaisuuteen. Näytä käydään läpi prosessiosuudessa.

4.1 Millaista hyvinvointia ympäristö tuo asukkaille, kun he osallistuvat kehittämiseen

Hanna Mattila kirjoittaa kirjassa Ympäristö, estetiikka ja hyvinvointi, nykyaikaisen yhdyskuntasuunnittelun syntyneen 1800 - luvulla, jolloin suunnittelu on ymmärretty ennen kaikkea kaupunkitaiteena. Siihen aikaan eletyissä olosuhteissa, eivät ehkä kaikki ihmiset ole osanneet antaa arvoa kaupunkitaiteelle, miksi se nykyään ymmärretään. Tuloerot ovat silloinkin olleet isoja. Voiko ympäristö siis lisätä ihmisten hyvinvointia, mitä on se hyvinvointi mitä ympäristö lisää. Kirjoittaja kertoo myös sen tosiasian, että pelkästään esteettisellä ympäristön kohentamisella ei poisteta sosiaalisia ongelmia sellaisilta alueilta, minne ne ovat keskittyneet. Vaikka ympäristö ja luonto voidaankin kokea nykyään voimaannuttavana voimavarana, erilaisissa elämän ongelmissa niitä on joskus vaikea ottaa huomioon (Mattila 2015, 45.) Täytyy myös muistaa, että on ihmisten kesken hyvin liikkuva käsite, mikä on esteettisesti kaunista ja tätä samaa mieltii Teemu Karvonen opinnäytetyössään (Karvonen 2014, 12)

Teemu Karvonen (2014) toteaa opinnäytetyössään OSALLISTAVA KAUPUNKISUUNNITTELU - TAPAUS HIUKKAVAARAN KESKUS, (Toimeksiantaja Oulun kaupunki,) että kaupunkisuunnittelulla on monimuotoinen merkitys ihmisten hyvinvointiin, kattaen ihmisen kaikki kolme osa-alueetta, eli myös julkisen ympäristön laadulla on vaikutusta. Hän kirjoittaa sosiaalisen kestävyuden tärkeydestä, missä painotetaan ihmisten tasa-arvoisuutta poistamalla eriarvoisuutta. Tätä voidaan toteuttaa myös kaupunkisuunnittelussa, missä asukkaat saavat olla mukana suunnittelemassa (osallistuvaa kaupunkisuunnittelua) ja voivat kokea sen vahvistavan ihmisten hallinta omasta elämästä. Yhtenä merkityksenä, esim. Imago, omasta asuinalueesta, on alueen siisteys ja muut pienetkin ympäristön elementit. (Karvonen 2014, 9-14.)

Kokonaisvaltaisesta on käsitelty kaupunkiympäristön ja asuinalueiden ympäristön merkitystä ja suunnittelua ja asukkaiden osallistumista, Ari Lehtisen

ja Ilkka Pyy (toim.) ”Mitä on laadullinen kaupunkisuunnittelu kaks – kunnallisalan kehittämissäätiön julkaisussa”. Tästä julkaisusta käy ilmi, että meillä on vahva kokonaisvaltaisen suunnittelun perinne ja se on jäsentänyt osallistumisen tapoja ja mahdollisuuksia. Vastaavasti julkaisussa todetaan, että osallistumisen kulttuuri on jäänyt kehittymättä, koska päätöksenteko on nojannut suunnitelmaehdotuksiin, mitkä on määritelty valmiiksi. Kirjoittajien mukaan osallistuva kehittämien ei tässä ollut yksistään uusi idea, vaan se nähtiin laajempänä kokonaisuutena lisäävän asukkaiden hyvinvointia. Eri sosiaalisista yhteiskuntaluokista tulevien ihmiset pyrittiin sitouttamaan toimintaa ja saamaan näin vuorovaikutussuhteita asukkaiden välille (Lehtinen 2017.)

Kaupunkiluonnoksi kirjoittajien mukaan luetaan kaupunkiympäristöjen luonnonelementeistä muodostuvat osat. Kaavamerkinnöissä kaupunkiluonnon käsitettä ei käytetä, vaan ne merkitään, että alue on kaavoitettu käyttötarkoituksen mukaan esim. puistoksi, virkistys tai – ulkoilualueeksi (Lehtinen 2017, 56.)

Asukkaiden toiveista ilmeneviin pieniin muutoksiin Röllimetsän alueella ei vaadita lakisääteisiä toimenpiteitä. Maankäyttö ja rakennuslaki (2000) antavat kunnille ja päättäjille mahdollisuuden itsenäisempään työskentelyyn ja asukkaiden mukaan ottamiseen jo suunnitteluvaiheessa. Rakentamiseen vaaditaan aina lakisääteiset kaavoituksen ja luvat. Maankäyttö ja rakennuslaki (2000)

Mitä on osallistava kehittäminen ympäristön kontekstista? Mitä on osallistuva budjetointi? Lisääkö ympäristö hyvinvointia? Millaiseksi asukkaat Röllimetsän ideoivat? Voiko tämä kehittää yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia?

4.2 Kuvaus tapahtuman suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista

Suunnittelimme Fokusryhmähaastatteluun kysymykset, johon kysyimme ITU2 hankkeen ohjausryhmässä ohjeita. Varasimme ajan ITU- olohuoneelle. Veimme kutsut ryhmähaastatteluun -esitteet ilmoitustauluille (kaupat, terveyskeskus, asukastupa) ja seurakuntaan. Haastattelu nauhoitettiin nauhurilla ja I Padille. Perehdyimme haastattelun tekemiseen lukemalla kirjat Haastattelu, tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus, Johanna Ruusuvuori ja Liisa Tiittula toimittaman kirjan; Tutkimushaastattelun käsikirja, Matti Hyvärinen, Pitjo Nikander ja Johanna Ruusuvuoren toimittaman kirjan ja Haastattelun analyysi Ruusuvuori & Nikander & Hyvärisen toimittama kirja.

Haastattelutilanteessa kerroimme asukkaille, mitä olemme tekemässä ja miksi. Kerroimme myös, että "ketään henkilö ei ole tunnistettavissa käytetystä materiaalista ja että materiaali hävitetään, kun opinnäytetyö on saatu valmiiksi.

4.3 Eettisyys

Suostumislomake on tehty 14.2.2018. Haastateltavilta oli kysytty suullinen lupa nauhoitukseen ja heille oli kerrottu salassapitovelvollisuudesta. Kaikki antoivat suostumuksensa haastattelun nauhoittamiseen.

Olemme noudattaneet hyviä tutkimuskäytänteitä ja kohdanneet haastateltavat tasavertaisesti, antamalla jokaiselle puheenvuoron, tai pyrkineet järjestämään jokaiselle puheenvuoron, kaikkien ihmisarvoa kunnioittaen. Jaoimme esitteitä haastattelutilanteesta mahdollisimman moneen paikkaan, mm. Kauppojen ilmoitustaulut, seurakuntaan, terveyskeskukseen, Rajakylän asukastuvalle ja ITU – olohuoneelle, tavoittaaksemme eri elämäntilanteissa olevia ihmisiä. Haastattelun analyysissä on käytetty haastateltavien omia lausumia niin, ettei niistä ole tunnistettavissa yksittäisiä henkilöitä.

Noudatimme hyviä ammatillisia eettisyyden ohjeita, missä pyrimme luomaan avoimuuden ja luottamuksen ilmapiirin haastateltavaan tilanteeseen. Emme halunneet antaa ylhäältä ohjautuvuuden tunnetta. Meistä oli luontevaa tulla asukkaiden keskelle. Kättelimme heidät ja toivotimme tervetulleeksi.

Kahvitelimme heidän kanssaan yhdessä ennen haastattelua ja jäimme vielä haastattelun lopuksi heidän kanssaan laulamaan.

Ammatilliseen eettisyyteen kuuluu empatia toista ihmistä/ihmisiä kohtaan. Eettinen herkkyyden ammatillisessa toiminnassa kirjassa kirjoitetaan, miten empatiassa on tärkeää kuulla asioita toisen korvin, nähdä asioita toisen silmin. Kunnioittaminen ja myönteinen kohtaaminen ovat yksi empatian tärkeistä muodoista. Omakohtainen asioiden kokeminen on yksi osamuoto asennoitumiseen toista ihmistä kohtaan (Juujärvi, Myyry & Pessa, 2011, s. 84). Meillä ammatillinen eettisyys tulee esille työ ja -elämäkokemusten kautta. Opinnot ovat antaneet ammatillista vahvistumista siihen, ettei empatia muutu liialliseksi sympatiaksi.

4.4 Prosesin kuluessa syntyneet muut havainnot ja ideat

Haastattelussa kerrottiin osallistavasta budjetoinnista, minkä ideoinnista asukkaat innostuivat todella paljon. Pitkittynyt ylisukupolvinen köyhyys aiheuttaa vaikeuksia ja varovaisuutta taloudellisissa asioissa ja päätöksissä Huono-osaisuuden hyvinvointi kirja kertoi tästä. Kirjan vertauksissa käytetään osuvasti laulujen sanoja "niemennokkiin, saaremiin ja notkelmiin" rakennettuihin koteihin, jotka avaavat inklusion eli osallisuuden ja eksluusion eli osattomuuden käsitettä hyvin (Niemelä 2013.)

Niemelä ja Saari kuvaavat kirjassa huono-osaisten hyvinvointi osuvasti notkelmiksi suomalaisessa yhteiskunnassa. Suomalaisten kokema todellisuus ja ihanteet suomalaisten elämästä ja arjesta on osuvasti ilmaistu. Teoksessa aloitetaan J.H. Erkon Kansalaislaulusta Olet maamme, armahin Suomenmaa, joka kertoo:

Olet maamme armahin Suomenmaa, ihanuuksien ihmemaa, joka niemeen, notkoon ja saarelmaan kodin tahtoisin nostattaa.

Heti perään kerrotaan totuus Irvin Goodmanin Ryysyrantaa kappaleella, joka perustuu Ilmari Kiannon romaaniin Ryysyrannan Jooseppi 1900-luvun alun Suomesta. Tunnelma, sanonnat ja miellelyhtymät ovat myös osa 2010-luvun Suomea. Tahdotko rakentaa kotisi niemennokkiin, saarelmaan vai notkelmiin? Hyvän elämän edellytys on saada laittaa koti sinne, minne tahtoo. Niemelän mukaan se on hyvinvoinnin kokemus. Mahdollisuudet eivät ole samat kaikilla vieläkään. Eikä niemennokista ja saarelaisten näy notkelmiin, mihin huono-osaisempien suomalaisten on kotinsa laitettava (Niemelä 2013.)

Ympäristö hyvinvoinnin ja osallisuuden lisääjänä kaupungissa, on asia mitä ei tule useinkaan ajatelleeksi. Nuorten vastaukset, "*jos se otettaisiin pois, tulisi aika outo olo*", herätti ajattelemaan, miten monimuotoisessa maailmassa elämme. Pienillä asioilla voi olla suuria vaikutuksia ihmisille monilla osa-alueilla.

Saimme perehtyä kirjallisuuden perusteella ympäristö ja – kaupunkisuunnitteluun, sen monialaisuuteen ja terminologiaan.

Opinnäytetyömme aihe ja termit nousevat nyt esille eri tavalla uutisissa ja mediassa, kuin aikaisemmin. Huomaa seuraavansa aiheeseen liittyviä asioita ja ideoita herkemmin.

Olemme molemmat tehneet ennenkin opinnäytetöitä, mutta nyt olemme olleet opinnäytetyön prosessissa ja se on aivan eri tasoista ammattikorkeakoulussa. Olemme opetelleet tiedonhakua, terminologiaa teoriaa ja analyysiä. Onneksi olemme saaneet tukea ja kannustusta koululta opettajilta, sekä opiskelukavereilta ja ITU2 hankkeesta. Kaikkien tuki on ollut todella arvokasta opinnäytetyön eri prosessin vaiheessa.

4.5 Tutkimustulosten analysointi

SISÄLLÖNANALYYSI

Lähdimme purkamaan litteroinnin tuloksia tutkimuskysymyksen pohjalta, eli "Millaiseksi asukkaat ideoivat tulevaisuuden Röllimetsän". Analyysissä purimme haastattelun tuloksia vastaukseksi tutkimuskysymykseen sanoilla mitä, miten ja miksi. Lisäkysymyksillä, eli ns. Lämmittelykysymyksiä puramme suhteessa tutkimuskysymykseen.

Haastattelu suoritettiin ITU – olohuoneella. ITU – olohuone on matalankynnyksen kohtaamisen paikka Rajakylässä kerrostalohuoneistossa ja liittyy ITU – projektiin. Tilassa järjestetään toimintaa ja tapahtumia asukkaiden, projektityöntekijöiden ja eri toimijoiden kesken. Haastattelupäivänä tilassa oli avoimienovienpäivä ja kahvitarjoilu. Teimme haastattelusta esitteet, mitkä jaettiin Olohuoneen, kauppohen, seurakunnan ja hyvinvointikeskuksen ilmoitustaululle.

Haastateltavana oli 9 henkilöä, kuusi miestä ja kolme naista. Tässä tilassa haastattelu suoritettiin siis ryhmä Focus haastatteluna. Haastattelutilanteessa käytimme aluksi ns. lämmittelykysymyksiä, mitkä kuitenkin liittyivät aiheeseen ja avasivat myös meille vertailupohjaa hankittuun materiaaliin. Esim. Mikä merkitys ympäristöllä on asukkaille ja millaisena he kokevat Röllimetsän. Haastattelutilanne etenikin hyvin ja suurin osa vastasi kaikkiin kysymyksiin. Muutama henkilö oli äänessä enemmän kuin toiset, mutta puheenvuoroja annettiin toinen toiselle. Asiat etenivät välillä loogisesti, joku "heitti" idean jota toiset lähtivät jatkamaan.

Koska halusimme myös nuorten näkökulmaa asiaan, niin haastattelimme yhtä nuorta miestä ostoskeskuksen edessä ja neljän tytön ryhmää ostoskeskuksen edessä. Koimme tämän haastattelun luotettavuuden ainakin suuntaa antavaksi, koska haastateltavilla ei näyttänyt olevan kiire pois haastattelutilanteesta ja he vastasivat mielellään kysymyksiin.

Seurakunnan työntekijä vastasi haastatteluun sähköpostin välityksellä lyhyin vastauksin. Pyysimme myös toisen vastauksen seurakunnan nuorisotyönohjaajalta, mutta vastausta ei tullut meille. Yhteensä haastattelimme siis 15 henkilöä.

5 MILLAISEKSI ASUKKAAT RÖLLIMETSÄN IDEOIVAT

5.1 Miksi jotain tulisi tehdä

Miksi jotain täytyy tehdä?

Alue koettiin kaikkien yhteiseksi alueeksi. Haluttiin, että alueella viihdyttäisiin ja Rajakylässä olisi turvallista asua. Luonto koettiin erityisen tärkeänä kaikkien vastaajien osalta. Tähän viittasivat hyvin vastaukset:

Kyllä luonto rauhoittaa ja siellä on oravia, niitten piiperrystä on kiva seurata.

Linnunlauluja on mukava kuunnella.

Luonto antaa iloa, siellä voi kävellä. Siellä voi käydä seikkailemassa. Tylsää tulis jos ei olisi metsää.”

Alueen käyttö on herättänyt jo aikaisemminkin keskusteluja ja liikkeellä on ollut erilaisia huhuja, mitä Röllimetsän tilalle kenties rakennettaisiin. Joku oli kuullut, että paikalle on joskus suunniteltu kirjastoa ja toinen taas, että siihen rakennettaisiin kerrostalo. Kaikkien mielestä oli hienoa, jos he saisivat olla itse suunnittelemassa tätä aluetta. Tästä kirjoittaa mm. Teemu Karvonen opinnäytetyössään Osallistuva kaupunkisuunnittelu – Tapaus Hiukkavaara keskus, 2014, miten suunnittelua voidaan toteuttaa myös kaupunkisuunnittelussa. Siinä asukkaat saavat olla mukana suunnittelemassa asuinalueitaan ja voivat kokea sen vahvistavan ihmisten hallinta omasta elämästä.

Asukkaat ovat keskustelleet Röllimetsästä ja sen käytöstä myös keskenään aikaisemminkin. Lähes kaikki haastateltavat olivat yksimielisiä siitä, että alue on kaikkien käytössä ja kaikilla on oikeus oleskella alueella. Vastaajat miettivät

tilannetta myös ns.alkoholia käyttävien kannalta (vastaajien itsensä käyttämä nimitys niille henkilöille, jotka metsässä tällä hetkellä viettävät aikaa), että siistiminen ja muun viihtyisyyden lisääminen ei poista käytön ongelmaa ja käyttäjiä alueelta. Tätä samaa pohtii kirjassaan Ympäristö, estetiikka ja hyvinvointi myös Hanna Mattila. Hän kirjoittaa, että sosiaalisia ongelmia ei poisteta pelkästään esteettisellä ympäristön kohentamisella. Aivan kuten haastateltavat sitä itsekkin miettivät. Toisaalta huoli nuorisosta ja mahdollisesta erilaisten päihteiden käytön tarjoaminen nuorille huolestutti vastaajia.

Ajatuksena heräsi idea ohjata näille henkilöille (päihteiden käyttäjät) ns.oma paikka missä voivat viettää aikaansa. Tällainen oman alue voisi lisätä myös heidän keskuudessaan halua huolehtia sen alueen puhtaana pitämisestä ja viihtyisyydestä. Haastateltavat totesivat, että on kolme eri paikkaa, joista riittää tilaa muillekin Röllumetsän kanta-asukkaiden lisäksi.

5.2 Mitä Röllumetsälle tulisi tehdä

Kaikki olivat yksimielisiä siitä, että metsää tulisi siistiä ja sieltä tulisi kerätä roskat pois. Alueen puita ei saa kaataa, mutta aluskasvillisuutta voisi karsia ja leikata puita vähemmäksi, myös isoja puita voisi karsia. Alueelle ei saa rakentaa asuintaloja oli kaikkien vastaus. Näistä vastauksista tuli esille se, miten Röllumetsä halutaan säilyttää luonnontilassa. Kirsi Salonen kirjoittaa kirjassaan Mieli ja maisemat siitä, miten suorat linjat, luotettavuus ja valmiit suunnitelmat selittävät huonosti ympäristön viihtyvyyttä. Hänen mukaansa juuri luontoympäristöt ovat ihmisten mielipaikkoja. Siellä ei näy ihmisen kädenjälki liikaa. Luonto jättää tilaa mielikuvitukselle. (Salonen 2005)

Kaikki haastateltavat olivat sitä mieltä, että alueen viihtyvyyttä tulisi lisätä jollakin tavalla. Nuorille haluttiin skeittirataa ja jotain muuta oleskelupaikkaa. Toisaalta osa mietti sitä, tuoko se liikaa rakennelmia alueelle. Alkoholin käyttö tulisi kaikkien mielestä saada pois myös tältä alueelta. Osa mietti myös istutusten lisäämistä alueelle kesäisin, mutta toiset kokivat metsäalueen jo itsessään viihtyisäksi.

Kuva 1

Röllimetsän risukkoa haluttaisiin karsia.

Mielestämme opinnäytetyön tavoite toteutui hyvin. Asukkaat innostuivat ideoimaan ja alkukankeuden jälkeen myös hiljaisemmat saivat mielipiteensä ilmaistua. Yhteistä vuoropuhelua ja keskustelua asioiden ympärille syntyi.

5.3 Miten tämä tulisi tehdä

Alueen siistimistä lisääviä roskapönttöjä tulisi sijoittaa alueelle kiinteinä rakenteina, oli yksimielinen ajatus kaikilla. Kaikki olivat halukkaita osallistumaan siivoustalkoisiin ja lähtemään mukaan suunnitteluun, mm. metsän siisteyden ylläpitämiseen ja yhdessä ideoimiseen sekä erilaisiin talkoisiin. Reilut puolet olivat sitä mieltä, että alueella tulisi olla myös penkit ja pöytä. Toinen puoli mietti sitä, miten nämä säilyisivät ehjänä ja onko tässä ideaa, jos ne hajotetaan kuitenkin.

”Leikata puita vähän vähemmäksi ja istumapaikat voisi olla. Puut eivät tee mitään pahaa kenellekkään. Jonkulaisen seurustelupaikan voisi ehkä tehdä. Pitäs olla kiinteät, voisi olla penkkejä, kiinteät ettei kukaan voisi ilkivaltaa tehdä.”

Valvontaa tulisi lisätä kaikkien mielestä ja noin 1/3 oli myös kameravalvonnan kannalla. Yli puolet olisi valmiita tulemaan mukaan itse alueen valvontaan, korttelipoliisi ajatuksella. Tähän tuli ideana myös se, että järjestöt voisivat olla mukana toiminnassa. Asukkaat miettivät sitä, löytyisikö järjestöistä henkilöitä, jotka voisivat organisoida vapaaehtoista valvontaa. Lisäksi kolme henkilöä ehdotti sakkoja, jos sotkee alueen. Muuten Rajakylä koettiin hyvänä alueena asua ja meille kerrottiin, että siellä asuu lapsiperheitä, eläkeläisiä ja yskin eläviä. Vastauksissa tuli esille se, että eri kansallisuuksia asuu Rajakylässä ja tämä koettiin myönteisenä asiana. Osa haastateltavista oli asunut Rajakylässä pitkäänkin ja heidän mielestään Rajakylä on rauhoittunut hurjimmista vuosistaan.

Osallistuva budjetointi herätti osassa vastaajia ihmettelyä, mutta noin puolet oli heti lähdössä mukaan suunnittelemaan rahankäyttöä. Pari mietti, miten tämä voidaan toteuttaa, mutta kaikki ideoivat sitä, miten täytyy olla joku henkilö/taho, kaupunki, mikä organisoi tätä ajatusta ja toimintaa. Prepula Elisa käsittelee omassa opinnäytetyössään Yhteisöllisyys taloyhtiön voimavarana, yhteisöllisyyttä ja sosiaalista pääomaa, mihin myös nämä vastaukset johdattelivat. Prepula kirjoittaa, että yhteisöllisyys ja sosiaalinen pääoma

voidaan kokea voimavarana, mikä mahdollistaa sosiaalisten resurssien vastavuoroisuuden. Tämän haastattelun vastaukset viittaavat juuri vastavuoroisuuteen viranomaisten, järjestöjen ja asukkaiden välille (Prepula 2010.)

Talkoot nousivat esille kaikkien vastaajien vastuksista ja se koettiin mielekkäänä yhteistyömuotona. Haastateltavat vastasivat mm.

”Hyvällä kannustumille siihen voi saaha aika hyvä porukka. Jollain kannustetaa..vaikka ruokapalkalla.”

”Kun ois siivouspäivä niin vosi jotain tarjota.”

Yhteiset hetket; kahvittelet ja ruokailut talkoiden lomassa toimii kannustimena yhteiselle hyvälle. Seurakunnasta ilmoitettiin myös halua olla mukana talkoissa ja suunnittelussa, vaikka koettiin, että Rajakylässä olisi muitakin kehitettäviä alueita. Haastateltavat itse harmittelivat, ettei Rajakylässä ole enää seurakunnan tiloja ja seurakunnan toimintaa niin kuin ennen. He olivat kiinnostuneita yhteistyöstä ITU – olohuoneen (matalan kynnyksen kohtaamisen paikka asukkaille, liittyy ITU2 – hankkeeseen), seurakunnan ja eri järjestöjen välillä.

Kaaviossa 1, tiivistettynä tietoa, ideoita ja ajatuksia tulevaisuuden Röllimetsästä. Siinä kuvataan miten kaikki linkittyvät toisiinsa Röllimetsän kautta ja mitkä asiat nousivat keskiöön saadun haastattelun ja tietojen perusteella. Yhteistyö on keskeisessä asemassa.

Kaavio 1

5.4 Perusteltuja ehdotuksia tai jatkotutkimuksia kehittämishankkeeksi

Menemme esittelemään opinnäytetyön 15.5.2018 kello 14:00 - 18:00 ITU 2 olohuoneella ja ITU2 -hankkeella on tarkoitus jatkaa Röllimetsän kehittämistä yhdessä asukkaiden kanssa. Tämä on vielä suunnitteluvaiheessa. Tähän kehittämiseen kannattaa ottaa mukaan myös yrittäjät, lapset ja nuoret. Teimme ennen haastattelua pienen tutustumiskierroksen Rajakylän alueella. Kävimme kyselemässä lähikaupan kauppiaalta hänen mielipiteitään Röllimetsän suhteen. Niitä vastauksia ei ole sisällytetty tähän opinnäytetyöhön, mutta huomasimme, että yrittäjällä olisi halua olla mukana suunnittelussa.

6 ARVIOINTI

Oma ammatillinen kehittyminen oli valtavaa. Olemme molemmat tehneet aikaisemminkin opinnäytetöitä eri opinnoissa. Ammattikorkeakoulutasoinen opinnäytetyö on aivan eri luokkaa ja vaatii runsaasti opiskelua sekä omaksumista. Terminologian ja käsitteiden opiskelu on prosessi, joka vaatii tiedon hakutaitoja, informaation neuvoja ja uusien asioiden opiskelua, sekä hallintaa. Aikaa sekä kärsivällisyyttä vaativa prosessi, jolloin on opittava kysymään neuvoja ja ohjausta, sekä arvioimaan kenen neuvot ovat meille nyt ajankohtaisia.

Osallisuus kehittämisessä ja osallistuva budjetointi ovat tulevaisuutta. Meidän omaksumat tiedot ja taidot sekä aikaisemmin opiskellut asiat ovat meille tulevaisuudessa arvokkaita. EU:n strategia 2020 tuo meidänkin työn aivan uudelle tasolle. Tämä on tulevaisuuden tapa vähentää köyhyyttä ja syrjäytymistä. Me saimme olla hyvässä ohjauksessa ja opimme, kuinka paljon asukkaiden elämään voimme vaikuttaa kysymällä heidän mielipiteitään ja ideoita. Saimme kulkea pienen matkan Rajakylässä asuvien ihmisten keskuudessa ja huomata, että yhteisöllisyys herättää ajatuksia ja saa ihmiset osallistumaan. Osallistuvan budjetoinnin mahdollisuus tuo vaikuttamisen mahdollisuuksia myös heikoimmassa asemassa olevien asukkaiden elämään. Mahtava kokemus ja on hienoa tietää, että työmme jatkuu ja tuo iloa asukkaille Eurooppa 2020 strategiassa on EU:n kehityssuunnitelma tälle vuosikymmenelle. Kehitys ja osallisuuden (inclusive) kasvu on tie pois köyhyydestä (poverty) ja sosiaalisesta syrjäytymisestä (exclusion), jossa 20 miljoonalla ihmisellä on riski syrjäytyä (European Commission's DG for Employment.)

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

ITU- esiselvityshankkeessa on selvitelty palvelutarpeita Oulun Rajakylän alueella. Asukkaiden omasta tarpeesta on lähtenyt idea Röllimetsän kehittämiseen. Tavoitteena on tuottaa tietoa esiselvityshankkeen tavoitteeseen 2 eli, ”*Mallinnetaan yhdessä alueen asukkaiden kanssa asiakaslähtöisiä ratkaisuja osallisuuden ja hyvinvoinnin lisäämiseksi.*” Tässä tarkoituksena mm. ympäristöhyvinvointi, osallisuus ja vaikuttaminen.

Ympäristöhyvinvoinnista ja asukkaiden osallistumisen mahdollisuudesta vaikuttamiseen on tehty joitakin opinnäytteitä ja toteutettu hankkeita.

Ympäristöhyvinvoinnin yhteydestä, kontekstista osallisuuteen ja osallistuvaan kehittämiseen ja budjetointiin ei myöskään löydy kovin montaa opinnäytetyötä, mutta kirjallista materiaalia kuitenkin on saatavilla.

Haastattelun perusteella tähän on tarvetta ja asukkailla halua olla mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa heidän omaan asuinalueeseensa ja elämäänsä liittyvissä kysymyksissä.

Tässä yhteydessä projekti, osallistuva budjetointi, asukkaat, päättäjät ja III – sektori voivat muodostavat keskenään yhteyksiä osallisuuteen, yhteisöllisyyteen ja vaikuttamiseen. Nämä kaikki linkittyvät toisiinsa niin, että keskiössä ovat asukkaat. Asukkaiden tarpeista nousseet ideat voidaan selvittää haastatteluilla ja kyselyillä. Yhtenä toiminnan käynnistäjänä ja yhteysmuotona voi olla jokin projekti (esim. ITU – hanke) minkä kautta voidaan hoitaa käytännön järjestelyjä ja toimia veturina asioille ja järjestelylle. Tavoitteen saavuttamiseksi konkreettisesti sekä yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokemukseen, että tuntemukseen toimijana omassa elämässä tarvitaan myös jokin impulssi.

Tällaista toimintaa ovat talkoot, mitkä mahdollistavat tavoitteeseen pääsemisen.

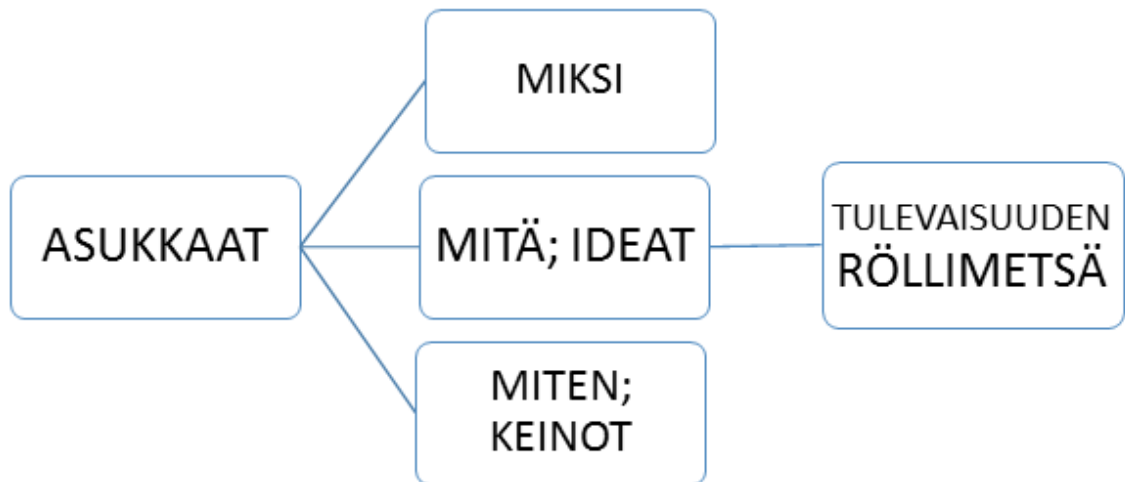
Talkoot eivät välttämättä yksistään riitä, lisäksi voidaan tarvita rahaa, mitä voidaan saada osallistuvana budjetointina kaupungilta ja mahdollisesti myös hankkeesta/projektista, jos sitä on näihin budjetoitu. Meidän haastattelun ja ITU2 hankkeen tietojen perusteella mahdollisuus asukkaiden mukaiseen Röllimetsään koostuvat juuri näistä, talkoot, raha ja viranomaiset. Eri tarpeista lähtöisesti kaavio voi olla toisenlainen, mutta Röllimetsän kohdalla siitä

muodostui tällainen. Osallisuuteen ja hyvinvointiin voidaan vaikuttaa juuri näiden toimintojen kautta.

Kaaviossa 2 kuvataan pelkistetyksi edellä kirjoitettua. Siinä avataan ydinajatuksia johtopäätöksistä.

Kaavio 2

8 POHDINTA

Aiheeseen tutustuminen kirjallisuuden ja opinnäytetöiden pohjalta, sekä juuri ITU – projektin materiaalien perusteella koimme mielenkiintoiseksi.

Opintoihimme sekä sosiaaliselta, että diakoniselta kannalta liittyen ITU – projekti on mielestämme ihmislähtöinen ja kaikkien ihmisarvoa kunnioittava toimintamalli.

Haastattelutilanne avasi meille uusia näkökulmia asioihin ja haastateltavien ideat ja toisista välittämien olivat myönteinen yllätys. Heräsimme ajattelemaan, että kaikesta huolimatta ihmiset huolehtivat toisistaan ja lähiössä asuvat välittävät yhteisistä asioista. Elämme globaalissa tietoyhteiskunnassa, mikä laittaa meille haasteita. Toisaalta on mahdollisuus luoda sähköisten viestimien kautta erilaisia yhteyksiä ja yhteisöllisyyttä.

Olemme kumpikin asuneet erilaisilla asuinalueilla ja huomasimme miettineemme samanlaisia asioita. Mietimme ympäristön merkitystä ihmisille ja hyvinvoinnille, sekä sitä, miten asuinalue voi leimata ihmisiä. Miksi osassa kaupunkia on hyvin huollettuja asuin ympäristöjä ja toisella puolella vaikuttaa, ettei näihin panosteta lainkaan. Mietimme, miten tämä organisaatio toimii ja kuka maksaa esim. taloyhtiöiden pihapiiristä huolehtimisen ja lähiympäristön.

Kuva 2

Voisiko Röllimetsässä olla näin?

Minä omistan kaiken mitä näen ja mistä pidän. Minä omistan koko maailman. – Nuuskamuikkunen (Tove Jansson)

Miten asiaan vaikuttaa se, että saa olla itse suunnittelemassa ja kenties myös rakentamassa sitä omaa ympäristöään. Voisiko se lisätä halua kantaa vastuuta omasta käytöksestään ja ympäristöstään? "Kun olen saanut olla itse tekemässä/me olemme tämän itse tehneet, haluamme pitää siitä huolen" - ajatuksella. Osallistuva budjetointi voi lisätä halua yhteiseen tekemiseen ja vastuuntuntoon, kun on itse saanut olla määrittelemässä mihin rahaa käytetään ja miten ne käytetään. Nämä mahdollisuudet päätöksentekoon yhdessä asukkaiden, järjestöjen ja viranomaisten välillä voivat lisätä tunnetta oman vaikuttamisen mahdollisuuteen ja yhteisöllisyyteen.

Ajatus Röllimetsän "kanta-asukkaista" (henkilöt kenellä on ongelmia päihteiden kanssa) muutoksen mukana, toi mieleen diakonisen ajatuksen ja sielunhoidolliset keskustelut. Yhdessä diakonin kanssa voi miettiä mitä apua "kanta-asukkaat" tarvitsevat, jotta pääsevät itse jaloilleen ja elämään ihmisarvoista elämää. Ovatko he voineet rakentaa kotinsa sinne, minne

tahtoivat, kuten huono-osaisen hyvinvoinnin kirjassa osuvasti kysyttiin. Silloin he olisivat voineet nauttia alkoholinsa kotona tai mökillä, ilman paheksuvia katseita. Vai miksi he viettävät aikaa alkoholia nauttien metsässä?

Seurakunnalla olisi mahdollisuus olla mukana ihmisten elämässä.

Meille kerrottiin, että seurakunta on tilaongelmien takia joutunut vähentämään toimintoja Rajakylän alueella (selvitimme asian myös ottamalla yhteyttä seurakuntaan). Asukkaiden puheessa tuli ilmi harmittelut, ettei seurakunnan tiloissa ole enää toimintaa. Heitä harmitti se, että seurakunnankin palvelut ovat siirtyneet kauemmaksi itse Rajakylän alueelta, vaikka Rajakylässä asuu paljon ihmisiä. Me emme tiedä, miten paljon asukkaat ovat osallistuneet seurakunnan toimintaa yleensä. Koska palveluja ollaan Rajakylästä vähentämässä, niin ihmiset ovat voineet kokea myös korostuneesti seurakunnankin palvelujen vähenemisen. Diakoniapäivystys toimii edelleen seurakuntatalolla kaksi kertaa viikossa.

Me emme ottaneet mukaan haastatteluun alakouluikäisiä lapsia, koska prosessi kysymysten esittämiseen olisi ollut monimutkainen. Toivomme kuitenkin, että lasten mielipidettä asiaan kysyttäisiin. Röllimetsän läheisyydessä on esikoulu, koulu ja päiväkoti. Lisäksi alueella asuu lapsiperheitä. Lapset liikkuvat Röllimetsässä mitä suurella todennäköisyydellä. Olemme itse asuneet lapsena lähiössä ja maalla. Koimme tärkeäksi leikkipaikkojen lisäksi myös lähimetsät. Niissä oli hauskaa seikkailla ja rakennella pieniä majoja, seurata muurahaisia ja muita pieneliöitä. Retket metsässä, lähikivellä eväitä syömässä, tai lasten itse tekemässä majassa, olivat lapsena suuri seikkailu. Perheen kanssa vietettiin yhteistä aikaa metsässä marjassa ja nuotiolla paistettiin makkaraa tai kalaa.

Olisi tärkeää selvittää myös yrittäjien ideat asiasta. Röllimetsähän sijaitsee kauppakeskuksen läheisyydessä. Yrittäjiltä voisi kysyä, haluavatko he olla mukana suunnittelussa, ideoinnissa tai toiminnassa. Heiltä voisi nousta uusia erilaisia ideoita esille.

Rajakylässä on hyvät mahdollisuudet luoda Röllimetsästä asukkaiden toiveiden mukainen paikka. Asukkailla on halua olla mukana kokonaisvaltaisesti.

Seurakunta on ilmaissut kiinnostuksensa olla mukana mm. talkootoiminnassa.

Olemme tyytyväisiä siihen, että saimme haastateltaviksi niinkin paljon asukkaita. Heiltä saimme sen tiedon, mitä lähdimme opinnäytetyössämme

kartoittamaan. Toivomme, että sillä tiedolla on käyttöä ja se palvelee asukkaita ja ITU2 -projektia.

Opinnäytetyönprosessissa olemme saaneet kokea yhteistyötaitojemme kehittyvän. Meille on keskenämme linkittynyt tapa toimia ja melkein lukea toistemme ajatuksia. Olemme alusta asti priorisoineet käyttöön toistemme

LÄHTEET

Creen Care FINLAND. Saatavilla 13.3.2018

<http://www.gcfinland.fi/green-care/>

Diakoniatyöntekijöiden Liitto ja Diak 22.9.2016. *Diakoniatyön eettiset ohjeet*

2016. Saatavilla 13.3.2018. https://www.dtl.fi/media/dtl_eettisetohjeet_2016.pdf

European Commission's DG for Employment. *Social Affairs & Inclusion*. Social protection and social inclusion. Saatavilla 31.3.2018.

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1059&langId=en>

Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoittaman hankkeen kuvaus. Saatavilla 13.3.2018

<HTTP://WWW.EURA2014.FI/RRTIEPA/PROJEKTI.PHP?PROJEKTIKOOI=S20557> ja

<HTTP://WWW.EURA2014.FI/RRTIEPA/PROJEKTI.PHP?PROJEKTIKOOI=S21043>

<HTTP://WWW.EURA2014.FI/RRTIEPA/PROJEKTI.PHP?PROJEKTIKOOI=S21043>

Juujärvi, S. Myyry, L. & Pessa, K. (2011). *Eettinen herkkyys ammatillisessa*. (painos). Espoo. Tammi.

Karvonen, T. (2014) opinnäytetyö OSALLISTAVA KAUPUNKISUUNNITTELU - TAPAUS HIUKKAVAARAN KESKUS. (Toimeksiantaja Oulun kaupunki)

Keskitalo, E. 2015. Osallistava tutkimus ja kehittäminen ylempien ammattikorkeakoulujen TKI-toiminnan viitekehystä. Teoksesta. Gothóni, R. Hyväri, S. Kolkka, M. & Vuokila-Oikkonen, P. *Osallisuutta, oppimista ja arviointia*. Diakonia-ammattikorkeakoulun TKI-toiminnan vuosikirja 2015. Diakonia- ammattikorkeakoulu. Helsinki 2015

Kirkko 2020 Suomen evankelis –luterilaisen kirkon tulevaisuusselonteko. Saatavilla 13.3.2018

[http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/801E988770CE3CC7C2257E2E0012D4C7/\\$FILE/KiTutk_Tulevaisuusselonteko_web.pdf](http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/801E988770CE3CC7C2257E2E0012D4C7/$FILE/KiTutk_Tulevaisuusselonteko_web.pdf)

- Kuntaliitto. (2017) *Suomen ensimmäinen osallistuvan budjetoinnin opas*. Saatavilla 13.3.2018
<https://www.kuntaliitto.fi/ajankohtaista/2017/suomen-ensimmainen-osallistuvan-budjetoinnin-opas-ilmestynyt>
- Kuntaliitto. (2017) Saatavilla 13.3.2018 <https://www.kuntaliitto.fi/asiantuntijapalvelut/demokratia-ja-hallinto/demokratia-ja-osallisuus/kuntalaisten-osallistuminen>
- L 410/2015. Kuntalaki. Saatavilla 21.2.2018.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150410>
- Lehtinen, A. & Pyy, I. (toim.) (2017) *Mikä on laadullinen kaupunkisuunnittelu*. Keuruu. Saatavilla 13.3.2018 <https://kaks.fi/wp-content/uploads/2017/06/mita-on-laadullinen-kaupunkisuunnittelu-104.pdf>
- Mattila, H. (2015) *Ympäristö, estetiikka ja hyvinvointi*. Suomalaisen kirjallisuuden seura. 2015
- Määttä, A. Vuokila-Oikkonen, P., Siira, T. & Kalliorinne, R. (2017) *INKLUSIIVISELLÄ TOIMINTAMALLILLA UUTTA (ITU)* *Esiselvityshanke* 28.2.2017
- Mölsä, S. (2017). *50 vuotta sitten Mauno Koivisto ja Armas Puolimatka synnyttivät lähiöiden laatikkoarkkitehtuurin*. Rakennuslehti.
- Niemelä, M. & Saari, J. (2013) *Huono-osaisten hyvinvointi Suomessa*. Kelan tutkimusosasto. Tampere.
- Oulasvirta, L. & Aronen, K. (2012) *Budjetoinnin kehittäminen ja kannustavuus kunnissa*. Suomen kuntaliitto. Helsinki.
- Pietilä, I. (2017). Ryhmäkeskustelu. Teoksessa Hyvärinen, M., Nikanter, P. & Ruusuvuori, J. (toim.) *Tutkimushaastattelun käsikirja*. Vastapaino. Tampere:
- Prepula, E. (2010). *Yhteisöllisyys taloyhtiön voimavarana*. Saatavilla 18.2.2018
<http://www.theseus.fi/handle/10024/20714>
- Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. 2005. *Haastattelu tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus*. Vastapaino. Tampere
- Salo, U. (3.4.2012). *Kommentti*. Nuorisotutkimuksen Verkkokanava 1.2012 saatavilla 13.3.2018. <http://www.kommentti.fi/kolumnit/osallisuus-ja->

[osallistuminen-nuorisotutkimus-lehden-12012-
p%C3%A4%C3%A4kirjoitus](#)

- Salonen, K. (2005). *Mieli ja maisemat, eko- ja ympäristöpsykologian näkökulma*. Helsinki 2005.
- Thitz, P. (2013). *Seurakunta Osallisuuden yhteisönä*. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Helsinki 2013.
- Valtonen, A. (2009). Ryhmäkeskustelut - millainen metodi. Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. (2009). *Haastattelu tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus*. Jyväskylä 2009.
- Vuokila-Oikkonen, P. (2017). *Osallisuus ja yhteisöllisyys – analyysi ja synteesi Diakin opiskelijoiden tehtävistä*. Saatavilla 13.3.2018
<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/sisallys.html>
- Young, I. (2000). *Inclusion and Democracy*. Iso-Britannia. Oxford University Press.

LIITTEET

Liite 1 Tutkimuslupa

TUTKIMUSHANKKEEN- TAI TYÖELÄMÄYHTEISTYÖN (OSKE) SUUNNITELMA JA SITOUMUS

Työyhteisö, kehittämishanke jossa toiminta toteutuu	ITU 2 Hanke
Työelämäohjaaja (nimi ja yhteystiedot)	Päivi Vuokila-Oikkonen
Opiskelijan/-joiden nimet ja yhteystiedot	Virpi Luotolampi g31206. puh: 045 8635963 Leila Veijola g31508. puh: 0400 482513
Opintojakso/t ja toiminnan laajuus opintopisteinä	Virpi: Keh 1-4. Leila: Keh 3-4.
Ohjaavan opettajan nimi ja yhteystiedot	Tarja Tuovinen-Kakko Eeva Mertaniemi ITU 2 Hanke
Toiminnan/yhteistyö-hankkeen nimi	
Tarpeet, johon hankkeella vastataan	Millainen on tulevaisuuden Röllimetsä asukkaiden ideoimana? Ryhmähaastattelulla selvitetään ideoita
Asiakkaat	
Toiminnan tarkoitus, tavoitteet, toimenpiteet ja menetelmät (alustavan suunnitelman voi laittaa mukaan liitteenä)	Ryhmähaastattelulla selvitetään asukkaiden ideoita Röllimetsän ympäristö hyvinvoinnin kehittämiseen ja osallisuuden mahdollisuuksia
Yhteistyön/hankkeen kesto	

Projektiin/ toimintaan/ kehittämishankkeeseen sitoutuminen:**Salassapitovelvollisuus**

Osapuolet sitoutuvat pitämään salassa asiakastiedot, työyhteisöä koskevat tiedot ja kaikki ne tiedot, jotka tiedonantaja on ilmoittanut luottamuksellisiksi.

Vaitiovelvollisuus

Potilas- ja asiakastyössä ja niihin liittyvissä asiakirjoissa opiskelijaa koskevat samat vaitiovelvollisuuden säännökset kuin työntekijöitäkin:

Opiskelijat eivät saa luvatta ilmaista, mitä he ovat asemansa, tehtävänsä tai työnsä vuoksi saaneet tietää toisen terveydentilasta, sairaudesta tai vammaisuudesta tai häneen kohdistuvista toimenpiteistä tai muista vastaavista seikoista. Vaitiovelvollisuus säilyy harjoittelujakson päättymisen jälkeen.

Opiskelijat eivät myöskään saa ilman potilaan/asiakkaan kirjallista suostumusta antaa sivulliselle potilaan/asiakkaan asiakirjoihin sisältyviä tietoja. Salassapitovelvollisuus säilyy harjoittelujakson päättymisen jälkeen.

HUOM. Vaitiolo- ja salassapitovelvollisuus koskee myös sosiaalisen median käyttöä: harjoittelupaikasta tai sen asiakkaista ei saa kirjoittaa Facebookissa tai muissa sosiaalisen median verkkoympäristöissä.

Rangaistus salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 § mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5§ mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Kustannukset

Ylläpitäjän työyhteisö vastaa varsinaiseen toimintaan kuuluvista kustannuksista ja Diakonia-ammattikorkeakoulu vastaa opetustoimen kustannuksista.

Vakuutusturva: <http://www.diak.fi/opiskelu/harjoittelu/Sivut/default.aspx>

Allekirjoitukset:

Paikka ja aika: Oulussa 14.02.2018 ITU Olohuone

Ohjaaja: Päivi Vuokila-Oikkonen

Opiskelijat: Virpi Luotolampi ja Leila Veijola

Opettaja: Tarja Tuovinen –Kakko, Eeva Mertaniemi

Sopimus on tehty kolmena kappaleena: yksi kappale ohjaajalle, yksi opiskelijalle ja yksi opettajalle.